พฤติกรรม การสำเร็จประโยชน์และผลกระทบของการกู้ยืมเพื่อการอุปโภคบริโภค ต่อลูกค้าธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่

Behavior, fulfillment and impact of consumption loans on customers of commercial banks in Chiang Mai province

ปราการ ละวิโล[1] บุญเสริม บุญเจริญผล[2]

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง พฤติกรรม การสำเร็จประโยชน์จากการกู้ยืมเงินเพื่อการอุปโภคบริโภค และความสามารถในการชำระหนี้คืนให้กับธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายว่าทำไมคนจึงยืมเงินแม้ว่าจะต้องรับภาระดอกเบี้ย และเพื่อแสดงว่าประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่จัดการหนี้ครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จากการสำรวจโดยอาศัยความน่าจะเป็น ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค จำนวน 330 รายในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติพรรณนา และร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า ผู้กู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นลูกหนี้กลุ่มใหญ่ที่สุด ร้อยละ 55.19 ผู้กู้หนี้ประเภทนี้น้อยกว่าครึ่ง คือร้อยละ 40.92 ใช้เงินที่กู้ยืมมาอย่างมีเหตุผลเพื่อซื้อสินค้าและบริการที่จำเป็น ทั้งนี้การกู้ใหม่เพื่อใช้หนี้เดิมเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไปในกลุ่มลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค และผู้กู้ส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากการกู้ยืมเมื่อถึงเวลาชำระหนี้คืนแก่สถาบันการเงิน

คำสำคัญ: การสำเร็จประโยชน์จากการกู้ยืมเงิน การกู้ยืมเพื่ออุปโภคบริโภค ธนาคารพาณิชย์

Abstract

The objectives of this study were to examine behavior, Fulfillment and impact of consumption loans on customers of commercial banks in Chiang Mai province based on the economics theory explaining why people borrow money even they had interest burden and to show how Chiang Mai people manage their family debt for consumption. Data were obtained by literation review and probability survey with sample size of 330 money borrowers for consumption loan in Chiang Mai. The results of this research revealed that respondents with bachelor's degree and government officials were the largest loan borrowers, 55.19%, while, 40.92% used the loan reasonably for their necessary goods and service. Refinancing was generally practiced among money borrowers. Some borrowers got hardship from borrowing when repayment was due.

Keywords: fulfillment, consumption loans, commercial banks

[1] นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

[2] อาจารย์ ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ความเป็นมาของปัญหา

จากการวัดความเจริญทางเศรษฐกิจด้วยตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เป็นตัวเลขที่ไม่สามารถบอกได้ว่าประชาชนมีความสุขความทุกข์ทางกายภาพอย่างไร มีกินมีใช้ ดีหรือไม่ เพราะว่า GDP เป็นตัวเลขบอกถึงมูลค่าผลผลิตในอาณาเขตประเทศในรอบปีและผลผลิตนั้นต้องขายได้ด้วย ผลผลิตนั้นจะเป็นของคนชาติใดก็ได้ เพียงแต่ให้ผลิตในประเทศ และเงินที่เอามาซื้อสินค้ากู้มาหรือเงินของตนเอง ก็ไม่ได้คำนึงถึง เมื่อได้ทราบละเอียดอย่างนี้แล้วก็ควรต้องหาตัวเลขสถิติอื่นมาพิจารณาประกอบด้วย ตัวเลขนั้นคือ หนี้ครัวเรือน คนไทยทุกคนเป็นสมาชิกของครัวเรือน เมื่อกล่าวถึงครัวเรือนไทยก็หมายถึงคนไทยทุกคนอยู่ในหน่วยนี้ ทุกครอบครัวที่ทำมาหากินได้รายได้เป็นค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย และ กำไร บางครอบครัวอาจไม่มีรายได้เลย แต่ได้รับเงินช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือจากรัฐ จึงพอมีเงินเลี้ยงชีวิตได้ เงินนี้ทางเศรษฐศาสตร์ไม่ถือเป็นรายได้ เพราะไม่ได้เกิดจากการทำงานประกอบอาชีพให้ได้มาด้วยตนเอง เมื่อครอบครัวมีรายได้ ย่อมมีรายจ่าย หากรายได้ไม่พอรายจ่าย ก็ต้องกู้เงินมาเลี้ยงชีพ ครอบครัวที่กู้เงินมาก ก็เกิดภาระมากนำเงินอนาคตมาใช้จ่าย ทำให้ไม่มีเงินใช้จ่ายในอนาคต ชีวิตความเป็นอยู่ก็ลำบาก หนี้สินครัวเรือนไม่ใช่เรื่องดีที่ควรส่งเสริมให้มีมากขึ้น แต่ต้องลดลงให้ชัดเจน

สถิติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่า หนี้ครัวเรือนสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังภาพที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2552 ครัวเรือนไทยมีหนี้ 5.5 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2553 ครัวเรือนเป็นหนี้ 6.37 ล้านล้านบาท จนถึงไตรมาสที่สามของปี พ.ศ. 2557 ครัวเรือนเป็นหนี้ 10.22 ล้านล้านบาท จาก พ.ศ. 2552 ถึง 2557 รวม 5 ปี หนี้เพิ่มขึ้น 84.14% เกือบเท่าตัว (100%) ถ้าเฉลี่ยหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นแต่ละปีเท่ากับ 12.99% หรือประมาณ 13% ถ้ายิ่งเปรียบเทียบกับค่าจีดีพีแล้ว ในปี พ.ศ. 2552 ครัวเรือนเป็นหนี้ 61.4% ของจีดีพี ครั้นถึงปี พ.ศ. 2557 ครัวเรือนเป็นหนี้ 84.2 % ของจีดีพี แสดงว่าสินค้าที่ผลิตมาในปีหนึ่ง ถูกซื้อด้วยเงินที่กู้ยืมมา 84.2 % (ปีพ.ศ. 2557) ทำให้รู้จริงถึงความเป็นไปของเศรษฐกิจไทย ว่าไม่ได้เกิดจากกำลังซื้อที่มาจากการทำงาน ที่สร้างรายได้ในปัจจุบัน แต่เป็นกำลังซื้อที่มาจากการเอาเงินในอนาคตมาใช้ โดยผ่านการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินในรูปแบบของสินเชื่อประเภทต่างๆ

ภาพที่ 1 หนี้ครัวเรือนประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง 2556

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การที่ประชาชนจำเป็นต้องกู้ยืมเงิน เหตุผลเพราะว่า ไม่มีเงินซื้อสินค้าและบริการ ในช่วงเวลานั้นจึงต้องกู้ยืมเงิน ทั้งที่ทราบดีอยู่แล้วว่าเกิดภาระดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียมในการกู้ยืม เรื่องนี้มีคำอธิบายทางเศรษฐศาสตร์ ด้วยทฤษฎีความชอบที่จะได้บริโภคก่อน (Time preference) กล่าวคือ บุคคลหนึ่งจะได้บริโภคสินค้าอย่างหนึ่งในอนาคต แต่บุคคลนั้นชอบที่จะบริโภคสินค้าหรือบริการนั้นในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลเฉพาะตัวว่า อาจเกิดความไม่แน่นอนในอนาคตอาจไม่มีสินค้านี้อีกแล้ว หรือบุคคลนี้ อาจไม่ต้องการสินค้านี้แล้ว เพราะว่าหมดความจำเป็นจึงบริโภคสินค้าและบริการในปัจจุบัน หรือทนไม่ไหวที่จะรอถึงอนาคต หมดความอดทน หากไม่มีเงินพอซื้อสินค้าหรือบริการ ก็จะหันมากู้เงินเพื่อซื้อสินค้าหรือ

บริการนั้น ซึ่งมีค่าใช้จ่าย คือ ดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียม และคิดว่าพอจะมีกำลังจ่ายชำระหนี้คืนได้ในอนาคต

ฉะนั้นการยอมจ่ายดอกเบี้ยจึงเกิดมีขึ้นเพราะผู้บริโภครอไม่ไหว (impatient) คนที่มีความอดทนน้อยจะยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ซึ่งจะเห็นได้มากในสังคม คนที่อดทนมากก็จะไม่ยอมเสียดอกเบี้ยอัตราสูง และถ้าเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบริโภคในปัจจุบันก็จะไม่ยอมกู้เงินมาซื้อสินค้าบริโภคให้เป็นภาระ พฤติกรรมการเป็นหนี้ คือการกระทำต่างๆที่เป็นการกระทำให้เกิดการเป็นหนี้ สินเชื่อเพื่อการอุปโภค-บริโภค คือสินเชื่อประเภทหนึ่งของสถาบันการเงินที่ประชาชนนิยมใช้บริการ ซึ่งเป็นสินเชื่อที่ไม่หลักทรัพย์ค้ำประกัน

ทั้งนี้การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการสำเร็จประโยชน์และผลกระทบของการกู้ยืมเงิน ทั้งนี้การสำเร็จประโยชน์ กล่าวคือคือ 1) ได้ซื้อสินค้าหรือบริการตามที่ตั้งใจ 2) สามารถชำระหนี้ได้โดยไม่ผิดเงื่อนไข และ 3) ไม่เกิดความเดือดร้อนจากการเป็นหนี้ คือไม่สูญเสียทรัพย์สินทรัพย์สินอันเป็นเหตุจากการเป็นหนี้หรือมีภาระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการเป็นหนี้ จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม และการสำเร็จประโยชน์จากการกู้ยืมเงินสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรม การสำเร็จประโยชน์จากการกู้ยืมเงินเพื่อการอุปโภคบริโภค และความสามารถในการชำระหนี้คืนให้กับธนาคารพาณิชย์ ในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงพฤติกรรม การสำเร็จประโยชน์จากการกู้ยืมเงินเพื่อการอุปโภค-บริโภค และความสามารถในการชำระหนี้คืนให้กับธนาคารพาณิชย์ ในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ลูกค้าที่กู้เงินประเภทอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารในจังหวัดเลย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ลูกค้าที่กู้เงินประเภทสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 330 คน

กลุ่มตัวอย่างในการการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สำรวจกระจายกันไปทุกอำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่โดยทั่วถึง และใช้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม โดยคำนวณจากสูตรการกระจายของที (t-distribution)

$$S_p^2 = n_0 pq$$

n = ตัวอย่างที่ทดสอบ 40 ราย

p = สัดส่วนผู้ที่สำเร็จประโยชน์ 38/40 ราย

q = สัดส่วนผู้ที่ไม่สำเร็จประโยชน์ 2/40 ราย

S_p^2 = [40 x (0.95) x (0.05)]

S_p^2 = 1.9

แทนค่าในสูตร

$$n \geq \frac{s_p^2 \ t^2}{E^2}$$

โดย

n : ขนาดตัวอย่างที่ต้องไม่น้อยกว่านี้

s : standard deviation ของเงินกู้ของผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในจังหวัดเชียงใหม่

t : ค่า t จากตาราง ระดับนัยสำคัญ .05 สองหาง และ degree of freedom 100 ตามขนาดตัวอย่างเบื้องต้น

E : ค่าความผิดพลาดที่ยอมได้ ให้เป็น 20% ของค่าเฉลี่ยเงินกู้ เท่ากับ 0.20* $\overline{X}$

$$n \geq \frac{s_p^2 \; t^2}{E^2}$$

$$n \geq \frac{1.9x(0.0228)^2}{(0.2)^2}$$

$$n \geq 194 \text{ ราย}$$

คำนวณได้ค่า n > 194 ในทางปฏิบัติผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่าง จำนวน 330 ราย ซึ่งเกิน 194 ราย ถือได้ว่าเป็นตัวแทนประชากรในการวิจัยได้เป็นอย่างดี

ผลการวิจัย

ข้อมูลการเป็นหนี้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคดังนี้

ตารางที่ 1 อายุของผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 30 ปี	88	26.66
31 - 40 ปี	78	23.63
41 - 50 ปี	107	32.45
51 - 60 ปี	55	16.66
มากกว่า 60 ปี	2	0.60
รวม	330	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 1 อายุของผู้กู้ ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีอายุกระจายระหว่าง 20 ปี ถึง 60 ปี โดยผู้กู้อายุ 41–50 ปี มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 32.45 รองลงไปคือผู้กู้อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 26.66 ส่วนผู้สูงอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.60

ตารางที่ 2 สถานะภาพสมรสของผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

สถานะภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	144	43.63
สมรส/อยู่ด้วยกัน	133	40.32
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	51	15.45
อื่นๆ	2	0.60
รวม	330	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตารางที่ 2 สถานภาพสมรสของผู้กู้ ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีสถานภาพสมรสแล้วและโสดเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน คือ โสดจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 43.63 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือสถานะภาพสมรส/อยู่ด้วยกันจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32 ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานะภาพสมรสหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 15.45 ของกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของกู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	12	3.73
มัธยมศึกษา/อาชีวะตอนต้น	61	18.58
อนุปริญญา/อาชีวะตอนปลาย	55	16.76
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	182	55.19
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	17	5.65
ปริญญาเอก	3	0.09
รวม	330	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้กู้ ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคจำนวนมากที่สุดคือผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 182 คน

คิดเป็นร้อยละ 55.19 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา/อาชีวะตอนต้น จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.58 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้มีการศึกษาระดับปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 อาชีพของผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	127	38.48
พนักงานบริษัทเอกชน	82	24.85
ธุรกิจส่วนตัว	90	27.28
อื่นๆ	31	9.39
รวม	330	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4 อาชีพของผู้กู้ ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคจำนวนมากที่สุดมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 38.48 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือผู้มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 27.28 และพนักงานบริษัทเอกชน จำนวนใกล้เคียงกัน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 รายได้ของผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

รายได้/เดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน	142	43.04
10,000 - 20,000 บาท/เดือน	71	21.52
20,001 - 30,000 บาท/เดือน	52	15.57
30,001 - 40,000 บาท/เดือน	28	8.48
40,001 - 50,000 บาท/เดือน	20	6.06
มากกว่า 50,000 บาท/เดือน	17	5.15
รวม	330	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตารางที่ 5 รายได้ของผู้กู้ ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคที่มีจำนวนมากที่สุดมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 43.04 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ ช่วง 10,000-20,000บาท/เดือน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 21.52 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท/เดือน มีจำนวนน้อยที่สุด 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.15 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 สาเหตุการกู้เงินสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

สาเหตุการกู้เงิน	จำนวน	ร้อยละ
มีความจำเป็น	304	92.12
เห็นผู้อื่น	20	6.07
เจ้าหน้าที่ชักชวน	6	1.81
รวม	330	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากตารางที่ 6 สาเหตุการกู้เงิน พบว่า สาเหตุการกู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมากที่สุดคือ คิดว่ามีความจำเป็นจำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 92.12 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ เห็นผู้อื่นกู้ก็กู้ตามอย่างบ้าง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.07 และเจ้าหน้าที่ชักชวน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 ของกลุ่มตัวอย่าง หรือกล่าวว่า ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 92.12 กู้เงินเพราะความจำเป็นต้องใช้เงิน ซึ่งความจำเป็นนี้เป็นความรู้สึกไม่มีมาตรฐานแน่นอน เป็นการประเมินค่าส่วนตัวแต่ละคน ซึ่งที่กล่าวว่ามีความจำเป็นนั้น ผู้อื่นอาจเห็นว่าไม่จำเป็น ส่วนผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 7.88 กู้โดยไม่มีความจำเป็นเพียงกู้ตามผู้อื่นหรือถูกเจ้าหน้าที่ธนาคารชักจูง

ตารางที่ 7 วงเงินที่กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

วงเงิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	49	14.88
10,001 - 50,000 บาท	88	26.72
50,001 - 100,000 บาท	99	30.00
100,001 - 150,000 บาท	21	6.30
150,001 - 200,000 บาท	21	6.30
มากกว่า 250,000 บาท	52	15.80
รวม	330	100.00

จากตารางที่ 7 วงเงินที่กู้ยืม พบว่า วงเงินที่กู้มากที่สุดอยู่ระหว่าง 50,001-100,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ 10,001-50,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.72 ของกลุ่มตัวอย่าง และไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 14.88 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 การเลือกผ่อนชำระคืนของการกู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

การชำระคืน	จำนวน	ร้อยละ
ชำระขั้นต่ำ10%	224	67.87
ผ่อนชำระเป็นงวด	92	27.87
อื่นๆ	14	4.26
รวม	330	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 8 พบว่า การเลือกผ่อนชำระเงินคืนมากที่สุดคือ ชำระขั้นต่ำ 10 % จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 67.87 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ ผ่อนชำระเป็นงวด จำนวน 92 คิดเป็นร้อยละ 27.87 ตามลำดับ แต่การชำระขั้นต่ำ 10% ปรากฏว่า ร้อยละ 94.00 เมื่อชำระแล้วก็กู้ต่อเนื่องไปอีก ไม่จบสิ้น

การเลือกชำระคืน การเลือกชำระคืนแบบชำระขั้นต่ำ 10% ของเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละเดือน เป็นที่นิยมของผู้กู้มาก เนื่องจากเกิดการผ่อนผันจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้มีการชำระขั้นต่ำที่ 10% ซึ่งจากเดิมนั้นมีการชำระขั้นต่ำเฉพาะดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นใหม่ได้ แต่ต่อมาทางธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นว่าการชำระแบบนี้ทำให้ผู้กู้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้เสร็จสิ้นได้จึงได้ปรับเป็นให้ชำระขั้นต่ำ 5% ต่อมาก็ยังมีการชำระขั้นต่ำจนเกิดปัญหาหนี้สะสมในภาคครัวเรือนของหนี้ประเภทนี้เพิ่มมากขึ้น ทางธนาคารแห่งประเทศไทย ก็ได้ปรับการชำระหนี้ประเภทนี้ให้อยู่ในระดับขั้นต่ำที่ 10% ของเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละเดือนรวมกัน จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผู้กู้สามารถเลือกผ่อนชำระขั้นต่ำได้โดยอยู่ในเงื่อนไข และถือว่าเป็นหนี้ปกติ

ตารางที่ 9 บุคคลที่มีบทบาทในการตัดสินใจในการกู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

บุคคลที่มีบทบาทในการตัดสินใจ	จำนวน	ร้อยละ
ตัดสินใจด้วยตัวเอง	218	66.06
คู่สมรส	36	10.90
ตนเองกับคู่สมรส	37	11.21
บิดา/มารดา	27	8.20
ลูก	5	1.51
เพื่อน	7	2.12
รวม	330	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9 บุคคลที่มีบทบาทในการตัดสินใจกู้เงิน บุคคลที่มีบทบาทในการตัดสินใจในการกู้เงินมากที่สุดคือตัดสินใจด้วยตัวเอง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 66.06 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมา คือ ตนเองกับคู่สมรส จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.21 และคู่สมรสมีบทบาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 การนำเงินกู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคไปใช้ประโยชน์

รายการใช้ประโยชน์เงินกู้	จำนวน	ร้อยละ
1. ใช้จ่ายตรงตามความตั้งใจกู้	301	91.22
ชำระหนี้เดิม	138	41.81
รักษาพยาบาล	41	12.45
ค่าเล่าเรียนบุตร	56	16.96
ค่าเล่าเรียนตนเอง	38	11.51
พิธีกรรม	10	3.03
อื่นๆ	47	14.24
2. ใช้จ่ายไม่ตรงตามความตั้งใจกู้	29	8.78
รวม	330	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 10 การนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์ พบการใช้จ่ายตรงตามความต้องการมากที่สุดจำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 82.73 ของกลุ่มตัวอย่าง และไม่ตรงตามความต้องการจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.17 ของกลุ่ม ความตั้งใจที่มากที่สุดตอนกู้ คือ กู้มาเพื่อชำระหนี้เดิม 138 ราย หรือ ร้อยละ 41.81 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือ กู้เพื่อค่าเล่าเรียนบุตร 56 ราย หรือร้อยละ16.96 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่นำเงินกู้ไปใช้จ่ายไม่ตรงความตั้งใจเดิมตอนกู้ คือ นำไปใช้ในพิธีกรรม 10 ราย หรือ ร้อยละ 3.03 ของกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นที่ต้องสนใจมากที่สุด คือ การกู้เงินเพื่อนำไปใช้หนี้เดิม เป็นภาระหนี้ต่อเนื่อง ซึ่งยากที่จะหลุดพ้นจากสภาพความเป็นหนี้ ซึ่งเป็นเรื่องไม่ควรในการบริหารการเงินของครอบครัว

ตารางที่ 11 ภาระจากการเป็นหนี้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

ภาระสำคัญที่เกิดขึ้น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็นภาระหนักทำงานปกติไม่หนักกว่าเดิม	183	55.45
เป็นภาระหนักทำงานหนักขึ้น	129	39.09
เป็นภาระหนักขายทรัพย์สินชำระหนี้	14	4.24
เป็นภาระหนักกู้นอกระบบมาชำระ	4	1.22
รวม	330	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 11 ภาระจากการเป็นหนี้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค การเป็นหนี้ย่อมเกิดภาระต้องชำระหนี้คืนพร้อมดอกเบี้ย ในภาระเช่นนี้ ผู้กู้ย่อมกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อให้ได้รายได้ชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ย ปรากฏว่า ผู้กู้ 183 ราย หรือ ร้อยละ 55.45 ของกลุ่มตัวอย่าง ยังคงทำงานเป็นปกติ มีรายได้พอชำระหนี้โดยไม่ต้องทำงานหนักกว่าก่อนเป็นหนี้ อย่างไรก็ตาม ผู้กู้จำนวน 129 ราย หรือ ร้อยละ 39.09 ของกลุ่มตัวอย่างต้องทำงานหนักกว่าเดิม จึงมีรายได้พอชำระหนี้ นอกนั้น 14 ราย หรือ ร้อยละ 4.24 ของกลุ่มตัวอย่าง ต้องขายทรัพย์สินชำระหนี้ ซึ่งถือเป็นภาระหนักและเป็นความล้มเหลวของการกู้เงิน และ 4 ราย ต้องกู้เงินนอกระบบที่อัตราดอกเบี้ยสูงกว่า เพื่อชำระหนี้ก็เป็นภาระหนักและเป็นความล้มเหลวของการกู้เงินเช่นเดียวกัน สรุปว่า ผู้กู้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 55.45 ไม่เกิดภาระหนักจากการเป็นหนี้ และผู้กู้ร้อยละ 44.55 คือ ประมาณเกือบครึ่งหนึ่ง เกิดภาระหนักจากการเป็นหนี้

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ในส่วนของผู้สำเร็จประโยชน์นั้นส่วนใหญ่มีนัยสำคัญ คือ ยังชำระหนี้ที่ร้อยละ 10 ของยอดหนี้เงินต้น + ดอกเบี้ย ระหว่างงวดอยู่กว่าร้อยละ 67.87 ของผู้กู้ทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และยังมีการนำเงินที่ได้รับจากการกู้ยืมเงินไปใช้เพื่อชำระหนี้เดิมอยู่กว่าร้อยละ 41.81 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเป็นหนี้สินเชื่อเพื่ออุปโภคนั้น ยังเป็นปัญหาหนี้สะสมในระดับครัวเรือนที่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นหนี้เสีย หรือหนี้ผิดเงื่อนไข แต่ในทางเศรษฐศาสตร์แล้วถือว่าเกิดหนี้เสียแล้ว เนื่องจากมีปัจจัยมากมายที่แสดงให้เห็นว่าเกิดปัญหาหนี้ซ้ำซ้อน หนี้สะสม เพียงต้องการซื้อเวลา หรือชะลอการเกิดหนี้เสียในอนาคตแค่นั้น

การเป็นหนี้ของบุคคลเกิดจากความต้องการบริโภคให้เร็วขึ้นโดยไม่ต้องรอให้ออมเงินได้พอเสียก่อน จึงซื้อเหตุผลนี้เป็นเหตุผลกึ่งเศรษฐกิจกึ่งจิตวิทยา ที่เรียกว่า theory of time preference ดอกเบี้ยคือค่าใช้จ่ายหรือค่าปรับของความใจร้อนรอคอยไม่ได้ ในเชิงเศรษฐกิจมหภาค การที่ประชาชนเป็นหนี้มากๆ ทำให้ความสามารถในการซื้อของประชาชนลดลงในอนาคต เพราะว่าต้องนำเงินชำระหนี้ สินค้าจึงขายได้น้อยลง โดยมิได้เกิดจากประชาชนผลิตสินค้าบริโภคเอง ฉะนั้นในอนาคตจึงหวังได้ว่า จะเกิดสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นวัฏจักรเศรษฐกิจที่นักเศรษฐศาสตร์ยังให้ความสนใจน้อยมาก

ทั้งนี้ นักเศรษฐศาสตร์สองสำนัก ให้คำอธิบายเรื่องการกู้ยืมเงินเพื่อบริโภค โดยใช้ทฤษฎีความชอบที่จะได้บริโภคก่อน (time preference) คือ กลุ่มนีโอคลาสสิค (neoclassic) และนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มออสเตรีย (Austrian School)

กลุ่มนีโอคลาสสิค ได้แก่ Irving Fisher ได้กล่าวถึงทฤษฎีของดอกเบี้ยอันเกิดจากความไม่อดทน (Impatience Theory of Interest) อัตราดอกเบี้ยเป็นการวัดราคาของสินค้าปัจจุบันเทียบกับราคาของสินค้าในอนาคตเป็น marginal rate of substitution ระหว่างการได้บริโภคในปัจจุบันกับการได้บริโภคในอนาคต (Fisher, 1930) การวัดในกลุ่มนีโอคลาสสิควัดเป็นสมการความพอใจหรืออรรถประโยชน์ (utility function) เปรียบเทียบความพอใจจากการได้บริโภคปัจจุบันกับความพอใจจากการได้บริโภคในอนาคต ถ้ากล่าวในระยะยาว อัตราดอกเบี้ยก็คือ ราคาของการรอคอยไม่ได้ (time preference) นั่นเอง

กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ออสเตรีย เห็นทำนองเดียวกันว่า คนไม่ชอบการรอคอยนานกว่าจะได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใดมา ถ้าได้สิ่งนั้นเร็วๆ จะชอบใจมากกว่า

ทั้งนี้กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ออสเตรียมีความเห็นว่า ในสินค้าที่มีคุณภาพเหมือนกัน รูปร่างและปริมาณเท่ากัน ย่อมมีมูลค่าปัจจุบันต่างกับมูลค่าในอนาคต (Bohm-Bawerk,1890) นักเศรษฐศาสตร์อื่นเสริมว่า ความอยากได้ในปัจจุบันแรงกว่าความอยากได้ในอนาคต (time preference) อาการความอยากนี้เกิดขึ้นเพราะคนมีความรู้สึกว่า ถ้าต้องคอยไปนานอาจได้บริโภคน้อย หรือไม่มีโอกาสได้บริโภคในอนาคตเลย (Reisman, 1996) และ การได้รับสิ่งของเร็วย่อมดีกว่าคอยนาน (Mises, 1912)

อย่างไรก็ดี คนที่เป็นหนี้โดยไม่จำเป็นย่อมเป็นทุกข์จากภาระดอกเบี้ย และเป็นการเอาเงินรายได้ในอนาคตมาใช้จ่าย เมื่อถึงอนาคตย่อมขาดแคลนในสังคมปัจจุบันจะพบว่า คนที่มีความอดทนน้อยจะมีโอกาสเป็นหนี้สูง

จากโครงสร้างระบบสินเชื่อ ตามการแยกประเภทของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แบ่งประเภทของสินเชื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ สินเชื่อธุรกิจ และสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยสินเชื่อเพื่อการอุปโภค-บริโภคนั้น เป็นสินเชื่อประเภทหนึ่งของสถาบันการเงินที่ประชาชนนิยมใช้บริการ โดยสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ประกอบไปด้วย สินเชื่ออสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์ และสินเชื่ออื่นๆ แต่บทความนี้ได้ศึกษาเฉพาะสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ โดยไม่รวมการกู้เพื่อซื้อสินค้ามูลค่ามาก คือ ไม่รวมการกู้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ ไม่รวมการกู้เพื่อซื้อรถยนต์หรือพาหนะใดๆ

สรุปผลการวิจัย

การเป็นหนี้ของบุคคลเกิดจากความต้องการบริโภคให้เร็วขึ้นโดยไม่ต้องรอให้ออมเงินได้พอเสียก่อนจึงซื้อ เหตุผลนี้เป็นเหตุผลกึ่งเศรษฐศาสตร์กึ่งจิตวิทยาที่เรียกว่า theory of time preference ดอกเบี้ยคือค่าใช้จ่ายหรือค่าปรับของความใจร้อนรอคอยไม่ได้ ในเชิงเศรษฐกิจมหภาค การที่ประชาชนเป็นหนี้มากๆ ทำให้ความสามารถในการซื้อของประชาชนลดลงในอนาคต เพราะว่าต้องนำเงินชำระหนี้ สินค้าจึงขายได้น้อยลง โดยมิได้เกิดจากประชาชนผลิตสินค้าบริโภคเอง ฉะนั้นในอนาคตจึงหวังได้ว่า จะเกิดสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นวัฏจักรเศรษฐกิจที่นักเศรษฐศาสตร์ยังให้ความสนใจน้อยมาก

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างลูกค้าที่กู้สินเชื่อในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ที่กู้สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภค ทั้งคนโสดและคนแต่งงานแล้ว เป็นผู้กู้จำนวนใกล้เคียงกัน การแต่งงานมีครอบครัวไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในการเป็นหนี้ มากกว่าครึ่งของผู้กู้คือ ร้อยละ 55.19 มีความรู้ระดับปริญญาตรี การมีความรู้ในระดับมาตรฐานของสังคมไม่ทำให้การตกเป็นหนี้เพิ่มขึ้น อาชีพที่เป็นหนี้สินเชื่อนี้มากที่สุด คือร้อยละ 38.48 ของผู้กู้สินเชื่อประเภทนี้ เป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ผู้กู้ รายได้น้อยยิ่งกู้มาก กลุ่มผู้กู้มากที่สุดคือร้อยละ 43.04 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ก็ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะว่ารายได้น้อยจึงไม่พอใช้จ่าย สาเหตุที่ต้องกู้เงินประเภทนี้กลุ่มใหญ่ที่สุดร้อยละ 92.12 ของผู้กู้ทั้งหมด อ้างว่ามีความจำเป็น วงเงินส่วนมาก คือ ร้อยละ 30.00 ของผู้กู้กู้เงินในวงเงิน 50,000 ถึง 100,000 บาท การชำระหนี้ด้วยวิธีชำระขั้นต่ำ 10% ของเงินกู้ เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ร้อยละ 67.87 ของผู้กู้ทั้งหมด การนำเงินกู้ไปใช้จ่าย ร้อยละ 41.81 เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด นำไปชำระหนี้เดิม สำหรับผู้กู้สินเชื่อแล้วนำไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแท้จริง คือ รักษาพยาบาล การศึกษาของบุตรและตนเอง มีจำนวนร้อยละ 40.92 ของผู้กู้ไม่ถึงครึ่งหนึ่ง ในเรื่องของภาระหนักที่เกิดจากการกู้เงินประเภทนี้ ผู้กู้ร้อยละ 55.45 รู้สึกว่าการชำระหนี้ไม่เป็นภาระหนัก ยังคงทำงานหนักเท่าเดิม แต่ผู้กู้ร้อยละ 44.55 ของผู้กู้ทั้งหมด เกิดภาระหนักจากการทำงานหนักขึ้นเพื่อได้รายได้เพิ่มสำหรับชำระหนี้ ต้องขายทรัพย์สินนำเงินมาชำระหนี้ และต้องกู้เงินนอกระบบมาชำระหนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เสนอต่อสถาบันการเงิน และลูกค้าการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในทางนิตินัย หนี้ที่กู้ยืมมานั้นจะไม่ถูกจัดชั้นว่าเป็นหนี้ที่ผิดเงื่อนไข (NPL) แต่ในพฤตินัยแล้วถือว่าได้เกิดความล้มเหลวโดยสิ้นเชิงในการบริหารจัดการเรื่องการเงินของผู้กู้ส่วนใหญ่ เพราะมีการชำระหนี้ขั้นต่ำ

(10%) อยู่ในเกณฑ์ที่สูงจากกลุ่มตัวอย่าง และเกิดสภาวะหนี้สินซ้ำซ้อน การแก้ไขหนี้ควรมีเหตุแห่งปัจจัยการช่วยเหลือลูกหนี้เป็นหลัก อธิบายความ คือ เมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาการชำระหนี้ หรือชำระหนี้ขั้นต่ำเป็นระยะเวลานาน โดยไม่สามารถชำระหนี้เงินต้นได้เลย ควรมีการแก้ไขในเชิงบูรณาการ เช่น ลดดอกเบี้ยขยายระยะเวลาการชำระหนี้ให้ชัดเจน ลดเบี้ยปรับหรือค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผิดนัดชำระทั้งหมดเพื่อให้ลูกหนี้มีกำลังชำระที่แท้จริง ไม่ใช่ประคองเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ผิดเงื่อนไขในภาพรวมให้น้อยลง แต่ความเป็นจริงแล้วเกิดภาวะหนี้เรื้อรังกับลูกหนี้ และซ้ำเติมลูกหนี้ให้มีภาระหนี้เพิ่มขึ้น

การแก้ไขในระยะยาว คือ ต้องสร้างพฤติกรรมให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบจากการกู้เงินยืมว่าการเป็นหนี้นั้นต้องมีการไตร่ตรองให้รอบคอบ รู้ถึงผลดีผลเสียควบคู่กันไป ประมาณการรายได้ของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคตก่อนที่จะตัดสินใจที่จะเป็นหนี้ทุกครั้ง ไม่เห็นว่าการเป็นหนี้นั้นเป็นเรื่องปกติในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเรื่องการสำเร็จประโยชน์ และศึกษาเรื่องการชำระหนี้ในเฉพาะส่วนของหนี้เพื่ออุปโภคบริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ขั้นต่ำ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนด เพราะจะสะท้อนถึงดัชนีการอุปโภคอย่างแท้จริง และยังเป็นตัวที่สะท้อนปัญหาหนี้ครัวเรือนในประเทศได้เป็นอย่างดี รัฐบาลสามารถมองเห็นสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันจากภาคการเป็นหนี้ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). **ภาวะเศรษฐกิจไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม.

เชียงใหม่, จังหวัด. (2557). **ข้อมูลธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่**" <http://www.ezymaps.com>. (10 มกราคม).

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2555). **สินเชื่ออุปโภคบริโภค 2555**. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.

_____. (2556). **สินเชื่ออุปโภคบริโภค 2556**. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.

_____. (2557). **สินเชื่ออุปโภคบริโภค 2557**. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.

Bohm-Bawerk, Eugen V. (1890). **Capital and Interest**. London: Macmilland and Co.

Fisher, Irving. (1930). **The Theory of Interest**. Augustusm M. Kelley Publisher Clifton. 1974.

Mises, Ludwig von. (1912). **The Theory of Money and Credit**. <http://www.econlib.org/library/Mises/msT.html>. (10 January).

Reisman, George. (1996). **Capitalism: A Treatise on Economics**. Amazon.